

חק לישראל – פרשת בחוקתי יום ו'

- (ב) ואם לא יגאל את השדה ואם מכר את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד:
 (ב) ואם לא יגאל את השדה ואם מכר את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד: (ב) ואם לא יפרוק ית חקלא ואם זבין ית חקלא לגבר אחרון לא יתפרק עוד:
- (כא) והיה השדה בעצאתו ביבל קדש ליהוה כשדה החרם לכהן תהיה אחזתו:
 (כא) והיה השדה בעצאתו ביבל קדש ליהוה כשדה החרם לכהן תהיה אחזתו: (כא) והיה חקלא במפקיה ביובלא קודשא קדם יי בחקל חרמא לכהנא תהי אחסנתיה:
- (כב) ואם את שדה מקנתו אשר לא משדה אחזתו יקדיש ליהוה: (כב) ואם את שדה מקנתו אשר לא משדה אחזתו יקדיש ליהוה: (כב) ואם ית חקל זביגוהי די לא מחקל אחסנתיה יקדש קדם יי:
- (כג) וחשב לו הכהן את מכסת הערפף עד שנת היבל ונתן את הערפף ביום ההוא קדש ליהוה: (כג) וחשב לו הכהן את מכסת הערפף עד שנת היבל ונתן את הערפף ביום ההוא קדש ליהוה: (כג) וחשב ליה כהנא ית מננו פרסניה עד שתא דיובלא ונתן ית פרסניה ביומא ההוא קודשא קדם יי:
- (כד) בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו לאשר לו אחזת הארץ: (כד) בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו לאשר לו אחזת הארץ: (כד) בשתא דיובלא יתוב חקלא לדזבניה מניה לדדיליה אחסנת ארעא:
- (כה) וכל ערפף יהיה בשקל הקדש עשרים גרה יהיה השקל: (כה) וכל ערפף יהיה בשקל הקדש עשרים גרה יהיה השקל: (כה) וכל פרסניה יהי בסלעי קודשא עסרין מעין יהי סלעא:
- (כו) אף בכור אשר יבכר ליהוה בבמה לא יקדיש איש אתו אם שור אם שיה ליהוה הוא: (כו) אף בכור אשר יבכר ליהוה בבמה לא יקדיש איש אתו אם שור אם שיה ליהוה הוא: (כו) ברם בוכרא די יתכפר קדם יי בבעידיא לא יקדש גבר יתיה אם תור אם אמר דיי הוא:
- (כז) ואם בבמה הטמאה ופדה בערפף ויסף חמשתו עליו ואם לא יגאל ונמכר בערפף: (כז) ואם בבמה הטמאה ופדה בערפף ויסף חמשתו עליו ואם לא יגאל ונמכר בערפף: (כז) ואם בבעידיא מסאבא ויפרוק בפרסניה ויסף חמשיה עלוהי ואם לא יתפרק ויזבנו בפרסניה:
- (כח) אף כל חרם אשר יחרם איש ליהוה מפל אשר לו מאדם ובמה ומשדה אחזתו לא ימכר ולא יגאל כל חרם קדש קדשים הוא ליהוה: (כח) אף כל חרם אשר יחרם איש ליהוה מפל אשר לו מאדם ובמה ומשדה אחזתו לא ימכר ולא יגאל כל חרם קדש קדשים הוא ליהוה: (כח) ברם כל חרמא די יחרם גבר קדם יי מפל די ליה מאנשא ובעידיא ומחקל אחסנתיה לא יזבנו ולא יתפרק כל חרמא קדש קודשין הוא קדם יי:
- (כט) כל חרם אשר יחרם מן האדם לא יפדה מות יומת: (כט) כל חרם אשר יחרם מן האדם לא יפדה מות יומת: (כט) כל חרמא די יתחרם מן אנשא לא יתפרק אתקטלא יתקטל:
- (ל) וכל מעשר הארץ מזרע הארץ מפרי העץ ליהוה הוא קדש ליהוה: (ל) וכל מעשר הארץ מזרע הארץ מפרי העץ ליהוה הוא קדש ליהוה: (ל) וכל מעשרא דארעא מזרעא דארעא מפרי אילנא דיי הוא קודשא קדם יי:
- (לא) ואם גאל יגאל איש ממעשרו חמשייתו יסף עליו: (לא) ואם גאל יגאל איש ממעשרו חמשייתו יסף עליו: (לא) ואם מפרק יפרוק גבר ממעשריה חמשייה יוסף עלוהי:

חק לישראל – פרשת בחוקתי יום ו'

(לג) וְכָל מַעֲשֵׂךְ בְּקֶרֶךְ וְצֵאן כָּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשֶּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קֹדֶשׁ לַיהוָה: (לג) וְכָל מַעֲשֵׂךְ בְּקֶרֶךְ וְצֵאן כָּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשֶּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קֹדֶשׁ לַיהוָה: (לג) וְכָל מַעֲשֵׂךְ תּוֹרִין וְעַן כָּל דְּיַעֲבֹר תַּחַת חֲטָא עֲשִׂירָא יְהִי קֹדֶשׁ קְדָם יי:
 (לג) לֹא יִבְקֶר בֵּין טוֹב לְרַע וְלֹא יִמְיֶדְנֹו וְאִם הָמֵר יִמְיֶדְנֹו וְהָיָה הוּא וְתַמּוּרְתּוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ לֹא יִגְאָל: (לג) לֹא יִבְקֶר בֵּין טוֹב לְרַע וְלֹא יִמְיֶדְנֹו וְאִם הָמֵר יִמְיֶדְנֹו וְהָיָה הוּא וְתַמּוּרְתּוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ לֹא יִגְאָל: (לג) לֹא יִבְקֶר בֵּין טַב לְבִישׁ וְלֹא יִחְלַפְנִיָּה וְאִם חֲלָפְנִיָּה יִהְיֶה הוּא וְחֲלוּפִיָּה יְהִי קֹדֶשׁ לֹא יִתְפָּרֵק:
 (לד) אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי: (לד) אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי: (לד) אֵלֶּיךָ פְּקוּדֵי דֵי פְקוּדֵי יי ית מֹשֶׁה לְוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּטוֹרָא דְסִינַי:

רש"י

במקדיש שדה ועכשיו אפרשנו על סדר המקראות:
 (יז) אם משנת היובל יקדיש וגו' – אם משעברה שנת היובל מיד הקדישה ובא זה לגאולה מיד: כערכך יקום – כערך הזה האמור יהיה חמשים כסף יתן:
 (יח) ואם אחר היובל יקדיש – וכן אם הקדישה משנת היובל ונשתהה ביד גזבר ובא זה לגאולה אחר היובל: וחשב לו הכהן את הכסף על פי השנים הנותרות – כפי חשבון כיצד הרי קצב דמיה של ארבעים ותשע שנים חמשים שקל הרי שקל לכל שנה ושקל יתר על כולן והשקל ארבעים ושמונה פנדיונין הרי סלע ופונדיון לשנה אלא שחסר פונדיון אחד לכולן ואמרו רבותינו שאותו פונדיון קלבון לפרוטרוט והבא לגאול יתן סלע ופונדיון לכל שנה לשנים הנותרות עד שנת היובל: ונרע מערכך – מנין השנים שמשנת היובל עד שנת הפדיון:
 (יט) ואם גאל יגאל – המקדיש אותו יוסיף חומש על הקצבה הזאת:
 (כ) ואם לא יגאל את השדה – המקדיש: ואם מכר – נח הגזבר: את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד – לשבז ביד המקדיש:
 (כא) והיה השדה בלאתו ביבל – מיד הלוקחו מן הגזבר כדרך שאר שדות היואלאות מיד לוקחיהם ציובל: קדש לה' – לא שישבז להקדש בזה הבית ליד הגזבר אלא כשדה החרס הנתון לכהנים שנאמר (במדבר יח) כל

(ט) כל אשר יתן ממנו – אמר רגלה של ז' עולה דבריו קיימין ותמכר לכרכי עולה ודמיה חולין חוץ מדמי אותו האבר:
 (י) טוב דרע – תם צבעל מוס: או רע בטוב – (ת"כ. תמורה ט) וכל שכן טוב בטוב ורע דרע:
 (יא) ואם כל בהמה טמאה – (ת"כ. תמורה לז) צבעלת מוס הכ' מדבר שהיא טמאה להקדשה ולמדך הכ' שאין קדשים תמימים יולאין לחולין בפדיון אלא א"כ הומומו:
 (יב) כערכך הכהן כן יהיה – לשאר כל אדם הבא לקנותה מיד הקדש:
 (יג) ואם גאל יגאלנה – צבעלים החמיר הכחוצ להוסיף חומש (ת"כ) וכן במקדיש בית וכן במקדיש את השדה וכן בפדיון מעשר שני הצבעלים מוסיפין חומש ולא שאר כל אדם:
 (טז) והיה ערכך לפי זרעו – ולא כפי שוויה אחת שדה טובה ואחת שדה רעה פדיון הקדשן שוים בית כור שעורים בחמשים שקלים כך גזירת הכתוב. והוא שבא לגאולה בתחלת היובל. ואם בא לגאולה באמצעו נתן לפי החשבון סלע ופונדיון לשנה לפי שאינה הקדש אלא למנין שני היובל שאם נגאלה הרי טוב ואם לאו הגזבר מוכרה צדמים הללו לאחר ועומדת ביד הלוקח עד היובל כשאר כל השדות המכורות וכשהיא יולאה מידו חוזרת לכהנים של אותו משמר שהיובל פוגע בו ומתחלקת ביניהם זהו המשפט האמור

חק לישראל – פרשת בחוקתי יום ו'

הצית מפרש מקרא זה בחרמי כהנים (ערכין כח) שהכל מודים שחרמי כהנים אין להם פדיון עד שיצואו ליד כהן וחרמי גבוה נפדים: כל חרם קדש קדשים הוא – האומר סתם חרמים לבדק הבית מציא ראייה מכאן והאומר סתם חרמים לכהנים מפרש כל חרם קדש קדשים הוא לה' ללמד שחרמי כהנים חלים על קדשי קדשים ועל קדשים קלים ונותן לכהן כמו ששנינו במסכת ערכין אם נדר נותן דמיהם ואם נדבה נותן את טובתה: מאדם – (ערכין כח) כגון שהחרים עבדיו ושפחותיו הכנענים:

(כט) כל חרם אשר יחרם וגו' – (ת"כ) היוצא ליהרג ואמר אחד ערכו עלי לא אמר כלום: מות יומת – הרי הולך למות לפיכך לא יפדה אין לו לא דמים ולא ערך:

(ל) וכל מעשר הארץ – במעשר שני הכתוב מדבר: מזרע הארץ – גזן; מפרי העץ – תירוש ויאהר: לה' הוא – קנאו השם ומשולחנו אה לך לעלות ולאכול בירושלים כמו שנאמר (דברים יד) ואכלת לפני ה' אלהיך מעשר דגנך תירושך וגו':

(לא) ממעשרו – ולא ממעשר חבירו הפודה מעשר של חבירו אין מוסיף חומש ומה היא גאולתו כדי להחירו באכילה בכל מקום והמעות יעלה ויאכל בירושלים כמ"ס ונתת בכסף וגו':

(לב) תחת השבט – כשבא לעשרן מואיזן בפתח זה אחר זה והעשירי מכה בשבט לבוע בסיקרא להיות ניכר שהוא מעשר כן עושה לטלאים ועגלים של כל שנה ושנה: יהיה קדש – ליקרב למזבח דמו ואמוריו והבשר נאכל לבעלים שהרי לא נמנה עם שאר מתנות כהונה ולא מצינו שיהא בשרו ניתן לכהנים:

(לג) לא יבקר וגו'. לפי שנאמר (שם יב) וכל מבחר נדריכם יכול יהא בורר ומוציא את היפה ת"ל לא יבקר בין טוב לרע בין חס בין בעל מוס חלה עליו קדושה ולא שיקריב בעל מוס אלא יאכל בתורת מעשר ואסור ליגזז וליעבד:

חרם בישראל כך יהיה אף זו תתחלק לכהנים של אותו משמר שיום הכפורים של יובל פוגע בו:

(כד) ואם את שדה מקנתו וגו' – חלוק יש בין שדה מקנה לשדה אחוזה ששדה מקנה לא תתחלק לכהנים ציובל לפי שאינו יכול להקדישה אלא עד היוצב שהרי ציובל היתה עתידה לזאת מידו ולשוב לבעלים לפיכך אם בא לגאלה יגאל בדמים הללו הקטובים לשדה אחוזה. ואם לא יגאל וימכרנה גזבר לאחר או אם לא יגאל הוא בשנת היוצב ישוב השדה לאשר קנהו מאתו אותו שהקדישה ופן תאמר לאשר קנהו הלוואה הזו האחרון מאתו וזהו הגזבר לכך הולך לומר לאשר לו אחוזת הארץ מירושת אבות וזהו בעלים הראשונים שמכרוה למקדיש:

(כה) וכל ערכך יהיה בשקל הקדש – כל ערכך שכתוב בו שקלים יהיה בשקל הקדש: עשרים גרה – עשרים מעות כך היו מתחילה ולאחר מכאן הוסיפו שותת ואמרו רבותינו ש מעה כסף דינר עשרים וארבע מעות לסלע: (כו) לא יקדיש איש אתו – לשם קרבן אחר לפי שאינו שלו:

(כז) ואם בזהמה הטמאה וגו' – אין המקרא הזה מוסב על הבכור שאין לומר בבכור בזהמה טמאה ופדה בערכך וחמור אין זה שהרי אין פדיון פטר חמור אלא טלה והוא מתנה לכהן ואינו להקדש אלא הכתוב מוסב על ההקדש שהכתוב שלמעלה דבר בפדיון בזהמה טהורה שהוממה וכאן דבר במקדיש בזהמה טמאה לבדק הבית: ופדה בערכך – כפי מה שיעריכנה הכהן; ואם לא יגאל – ע"י בעלים (ת"כ): ונמכר בערכך – לאחרים: (כח) אך כל חרם וגו' – (ת"כ) נחלקו רבותינו בדבר יג אומרים סתם חרמים להקדש ומה אני מקיים (במדבר יח) כל חרם בישראל כך יהיה בחרמי כהנים שפירש ואמר הרי זה חרם לכהן ויש שאמרו סתם חרמים לכהנים: לא ימכר ולא יגאל – אלא ניתן לכהן. לדברי האומר סתם חרמים לכהנים מפרש מקרא זה בסתם חרמים והאומר סתם חרמים לבדק

חק לישראל – פרשת בחוקתי יום ו'

נביא – ירמיה פרק טז'-יז'

(ט) יהוה עזי ומעזי ומנוסי ביום צרה אליך גוים יבאו מאפסי ארץ ויאמרו אף שקר נחלו אבותינו הבל ואין בם מועיל: (כ) היעשה לו אדם אלהים והמה לא אלהים: (כא) לכן הנני מודיעם בפעם הזאת אודיעם את ידי ואת גבורתי וידעו כי שמי יהוה: (כב) חטאת יהודה פתובה בעט ברזל בעפרון שמיר חרושה על לוח לבם ולקרנות מזבחותיכם: (כג) פזכר בניהם מזבחותם ואשריהם על עז רענן על גבעות הגבהות: (כד) הררי בשדה חילף כל אוצרותיה לבז אתן במותיה בחטאת בכל גבוליה: (כה) ושמתה ובה מנחלתך אשר נתתי לך והעבדתה את איביך בארץ אשר לא ידעת כי אש קדחתם באפי עד עולם תוקד: (כו) כה אמר יהוה ארור הגבר אשר יבטח באדם ושם בשך זרעו ומן יהוה יסור לבו: (כז) והיה כערער בערבה ולא יראה כי יבוא טוב ושכן חררים במדבר ארץ מלחה ולא תשב: (כח) ברוך הגבר אשר יבטח ביהוה והיה יהוה מבטחו: (כט) והיה פעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו ולא ירא ויראה) כי יבא הם והיה עלהו רענן ובשנת בצרת לא ידאג ולא ימיש מעשות פרי: (ל) עקב הלב מכל ואנש הוא מי ידענו: (לא) אני יהוה חקר לב בחו כליות ולתת לאיש כדרך (לכ) (לד) כפרי מעלליו: (לז) קרא דג ולא ילד עשה עשר ולא במשפט בחצי ימו (לח) יעזבנו ובאחריתו יהיה נבל: (לח) פסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו: (לח) מקוה ישראל יהוה כל עזביה יבשו יסורי (סו) בארץ יפתבו כי עזבו מקור מים חיים את יהוה: (סא) רפאני יהוה וארפא הושיעני ואושעה פי תהלתי אתה:

משנה – אהלות פרק ז'

(א) הטמאה בפתל, ומקומה טפח על טפח על רום טפח, כל העליות שעל גבה, אפלו הן עשר, טמאות. היתה עליה אחת על גבי שני בתים, היא טמאה, וכל העליות שעל גבה, טהורות. פתל שנית, טמאה בוקעת ועולה, בוקעת ויורדת. נפש אטומה, הנוגע בה מן הצדדין, טהור, מפני שטמאה בוקעת ועולה, בוקעת ויורדת. אם היה מקום הטמאה טפח על טפח על רום טפח, הנוגע בה מפל מקום, טמא, מפני שהיא כקבר סתום. סמוך לה ספות, טמאות. רבי יהודה מטהר:

העליות. אצל אין שם טפח על טפח, בוקעת כנגדה, והכלדים טהורים. ואין הכותל נדון מחאה על מחאה כיון דאפילו סדק ליכא ללד העליות: עלייה אחת בנויה על גבי שני בתים [שכותל זה מפסיק ציו שני הבתים] ועלייה בנויה על גבי שניהם: היא טמאה –

רע"ב – (א) שעל גבה – שעל גבי הכותל: טמאות – שכותל משמש להן ולאשי קורות העלייה תחובות ככותל והכותל גבוה והוי מחאה לכל העליות שזו למעלה מזו. ודוקא כשמקום הטמאה טפח על טפח, נחשב כל הכותל כקבר סתום ומציא את הטמאה לכל

חק לישראל – פרשת בחוקתי יום ו'

ואין המת קבור בצרון כדי שיהיה בו חלל טפח: כקצר סתום – דמטמא כל סביביו צמגע: סמך לה סוכות – חנפא אטומה דלעיל קאי, לאמרינן הגגוע זה מן האדדים טהור, ואם עשה לציון זה האטום סוכות כעין משקוף, הסוכה הזו טמאה, לפי שהיא דומה לאוהל המת: ורבי יהודה מטהר – כיון שהוא מן האדדים. ואין הלכה כרבי יהודה:

(ב) כל שפועי אהליו, באהליו. אהל שהוא שופע ויורד, וכלה עד באצבעו, טמאה באהל, פלים שתחת השפוע טמאים. טמאה תחת השפוע, פלים שבאהל טמאין. טמאה מתוכו, הנוגע בו מתוכו, טמא טמאת שבועה. ומאחוריו, טמא טמאת ערב. טמאה מאחוריו, הנוגע בו מאחוריו, טמא טמאת שבועה. מתוכו, טמא טמאת ערב. פחצי זית מתוכו ופחצי זית מאחוריו, הנוגע בו בין מתוכו בין מאחוריו, טמא טמאת ערב. מקצתו מרדד על הארץ, טמאה תחתיו אועל גביו, טמאה בוקעת ועולה, בוקעת ויורדת. אהל שהוא נטוי בעליה, מקצתו מרדד על הארץ שבין בית לעליה, רבי יוסי אומר, מציל. רבי שמעון אומר, אינו מציל, עד שיהא נטוי בנטית האהל:

נחשבים כשני כלים, דכשהטומאה צחוכו כיון דמליל מלהיות הטומאה בוקעת ועולה אין לו כח לטמא הנוגע בחוץ טומאת שבעה, וכשהטומאה בחוץ כיון דמליל מלהיות הטומאה בוקעת ויורדת אין לו כח לפנימי לטמא הנוגע בו טומאת שבעה. ומכל מקום האוהל עצמו בין בפנים בין בחוץ טמא טומאת שבעה, דהוי ליה כלים בכלים. וכולה מתניתין מייירי לאחר שיכל המת מן האוהל: כחצי זית מתוכו וכחצי זית מאחוריו – האוהל טמא ממה נפשך טומאת שבעה, שמאטרף חצי זית שצחוכו עם החצי זית שצחוכו. אבל הנוגע בין מתוכו בין מאחוריו אין בו אלא טומאת ערב, דכיון דליכא כזית במקום אחד אי אפשר לכלל לזיחש אלא כללים בכלים, הלכך הנוגע טמא טומאת ערב: מקצתו מרודד על הארץ – לאחר שפירשו האוהל, סרח העודף ביריעות האוהל פירשו אותם בארץ: מרודד – תרגום וירקעו את פחי הזהב (שמות לט) ורדו: טומאה תחתיו – תחת אותו ריודד: או על גביו – על

עלייה הראשונה שהכותל ההוא מגיע עד המעזיבה והטומאה בוקעת בה: וכל העלויות שעל גובה טהורות – דמעזיבה שעליה חוללת: כותל השניית – כותל הבנוי במקום שהים מגיע שם צעת שהולך וסוער: טומאה בוקעת ועולה – אם יש טומאה תחתיו אין הכותל ההוא מטמא כל סביביו, לפי שאין שם חלל טפח: נפש אטומה – כיון שצונים על הקצר והוא אטום שצנוי על הטומאה עצמה

רע"ב – (ג) כל שיפועי אוהלים כאוהלים – שאם היתה טומאה תחת השיפוע אע"פ שאינה תחת הגג של האוהל, טמא, כאילו היתה מונחת תחת הגג: וכלה עד כאצבע – מלמעלה לכד הגג, ללא חיישין באוהל של טומאה אלא שיהא צחוכו אויר כשיעור טפח על טפח צרום טפח מרובע: טומאה באוהל – רוחב הגג שאינו משופע קרוי אוהל: הנוגע בו מתוכו – כו'. וטעמא, לכד הפנימי של האוהל וכל החיצון שלו כשני כלים חשיב להו, וכל שכלפי הטומאה ככלי הנוגע במה עצמו, וכל השני בכלים הנוגעים בכלים, הלכך טומאה צחוכו הנוגע מתוכו טמא טומאת שבעה, דהוי ליה אדם שנגע בכלים שנגעו במת לתנן בריש פרק קמא לטמא טומאת שבעה: אבל הנוגע מאחוריו טמא טומאת ערב – כדתנן כלים בכלים טמאים טומאת שבעה השלישי בין אדם וכלים טמאים טומאת ערב. ובטומאה מאחוריו הוי איפכא, לכד חיצון כללים הנוגעים במת, וכל פנימי כללים בכלים. וטעמא לכד פנימי וכל חיצון

חק לישראל – פרשת בחוקתי יום ו'

ר' יוסי אומר מליל – על העלייה: כנטיית האוהל – שהארוכה באויר האוהל אז מליל על כל העלייה שחזן לאוהל:

גבי הרידוד: זוקעת ועולה זוקעת ויורדת – ונטמא האוהל. אבל הגכנס לתוכו טהור אם לא נגע בו: מקלחו – של אוהל: מרודל על ארוכה שבין בית לעלייה – וטומאה בבית:

(א) הַמֵּת בַּבַּיִת וְבו פְּתָחַיִם הַרְבֵּה, כִּלְכָן טָמְאִין. נִפְתַּח אֶחָד מֵהֶן, הוּא טָמֵא וְכֵלָן טְהוֹרִין. חֲשָׁב לְהוֹצִיאָו בְּאֶחָד מֵהֶן, אוּ בְחֵלוֹן שֶׁהוּא אֲרַבְעָה עַל אֲרַבְעָה טְפָחִים, הִצִּיל עַל כָּל הַפְּתָחִים. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים, יַחֲשׁוּב עַד שֶׁלֹּא יָמוּת הַמֵּת. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים, אִף מִשְׁמַת. הִיָּה סְתוּם וְנִמְלָךְ לְפָתְחוֹ, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים, כְּשִׁיפְתַּח אֲרַבְעָה טְפָחִים. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים, כְּשִׁיפְתַּח חֵיל. וּמוֹדִים בְּפוֹתַח בַּתְּחִלָּה, שִׁיפְתַּח אֲרַבְעָה טְפָחִים:

עולה מהן במחשבה, אלא על ידי מעשה כגון נפתח: ובית הלל אומרים אף משמת – במחשבה מפקעת תורת טומאה מן הפתחים מכאן ולהבא. אבל כלים שהיו בפתחים קודם מחשבה, מודו בית הלל שהם טמאים: היה – אחד מן הפתחים: סתום – באבנים: כשיפתח ארבעה טפחים – הולכו שאר פתחים: כשיפתח חיל – לפתוח, מיד הולכו שאר פתחים: בפתח בתחלה – כגון כותל שאין בו פתח ובה לעשות פתח חדש, לא הולכו הפתחים עד שיפתח ארבעה על ארבעה:

רע"ב – (ג) כולן טמאים – כל הכלים המונחים תחת המשקוף של פתח בחלל הפתחים במחוץ כולן טמאים, אע"פ שהפתחים נעולים, גזרו חכמים טומאה על המקום שהוא דרך יציאת טומאה שסופו של מת לכאת דרך ס: חשב להוציאו באחד מהן – אע"פ שלא נפתח, או בחלון שיש בו ארבעה, דבחי שיערו חכמים שראוי להוצאת המת: היל על כל הפתחים – הנעולים: יחשוב עד שלא ימות המת – דמשירדה תורת טומאה לפתחים במיתת המת, שוב אינה

(ד) הָאִשָּׁה שֶׁהִיא מְקַטְהָ לִילָד וְהוֹצִיאָהּ מִבַּיִת לְבַיִת, הָרִאשׁוֹן טָמֵא בְּסַפְקָ, וְהַשֵּׁנִי בּוֹדָאִי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִימָתִי, בְּזִמְנֵי שֶׁהִיא נֹטְלַת בְּגָדִים. אָבָל אִם הִיָּתָה מִהַלְכָת, הָרִאשׁוֹן טְהוֹר, שֶׁמִּשְׁנַפְתַּח הַקֶּבֶר אִין פְּנָאִי לְהַלְךָ. אִין לְנַפְלִים פְּתִיחַת הַקֶּבֶר, עַד שִׁיעֲגִילוֹ רֹאשׁ כַּפִּיקָה:

שמשנפתח הקבר אין פנאי להלך, לא אמרן אלא בנפל שעגל ראש כפיקה, כלומר שיש לו עיגול ראש גדול כפלך הזה שהגשים טוות בו החוט של שתי, אבל אם לא היה לנפל עיגול ראש כפיקה אלא קטן מזה, אע"פ שנפתחי הקברה ויאל ראש הולך לחוץ, יש לה פנאי להלך וחיישין שמא יאל ראשו מן הבית הראשון. והלכה כר' יהודה (יג):

רע"ב – (ד) והואילא מביית לבית – ובבית שני ילדה ולד מת, ומספקא לן אם יאל הולך מת מן הבית הראשון: בזמן שהיא ניטלת בגפיים – שחברותיה נוטלות אותה בזרועותיה, שאינה יכולה לילך, חיישין שמא יאל הולך מת מן הבית הראשון: הקבר – רחם האשה שנפתח כשהולך יואל: אין לנפלים פתיחת הקבר וכו' – סיומא דמלתא דר' יהודה היא, והכי קאמר, הא לאמרן

(ה) יֵצֵא הָרִאשׁוֹן מֵת וְהַשֵּׁנִי חַי, טְהוֹר. הָרִאשׁוֹן חַי וְהַשֵּׁנִי מֵת, טָמֵא. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, בְּשִׁפִּיר אֶחָד, טָמֵא. בְּשִׁנֵּי שְׁפִירִים, טְהוֹר:

הבית קודם לידת השני, דבעודו צמעי אמו לא נטמא אף על פי שנפתח הקבר, דטהרה בלועה אינה מיטמאה: הראשון חי והשני מת

רע"ב – (ה) יאל הראשון מת – הולך הראשון יאל מת והולך השני יאל חי: טהור – השני החי מטומאת מת, אם הוציאו המת מן

חק לישראל – פרשת בחוקתי יום ו'

שהולך נחון צה: בשני שפירין – כלומר כעין שני שפירין זה אחר זה, אפילו ראשון חי ושני מת: טהור – לסבר ר' מאיר, אע"פ שנפתח הקבר אין מטמא עד שיאלא לאויר העולם. ואין הלכה כר' מאיר:

(ו) האשה שהיא מקשה לילד, מחתכין את הולד במעייה ומוציאין אותו אברים אברים, מפני שחיייה קודמין לחייו. יצא רבו, אין נוגעין בו, שאין דוחין נפש מפני נפש:

בו: שאין דוחים נפש – הולד: מפני נפש – האשה:

טמא – ואע"פ שהוליו החי מן הצית קודם שנוכל המת, למכיון שיאלא החי נפתח הקבר ונטמא מיד, לסוף טומאה ללאת: בשפיר אחד טמא – כלומר אם ילאו שניהם כעין שפיר אחד שיאלאו צבת אחת, טמא. שפיר, שליח

רע"ב – (ו) ילא רובו – של ולד. ומשיאל רוב ראשו שהוא משתלל פלחתו, אין נוגעים

גמרא – נדה דף כ' ע"ב

רבי ראה דם בלילה וטימא ראה ביום וטיהר המתין שעה אחת חזר וטימא אמר אוי לי שמא טעיתי שמא טעיתי ודאי טעה דתניא לא יאמר חכם אילו היה לח היה ודאי טמא אלא אמר אין לו לדיין אלא מה שעניו רואות מעיקרא אחזקיה בטמא כיון דחזא דאשתני אמר (ליה) ודאי טהור הוה ובלילה הוא דלא אתחזי שפיר כיון דחזא דהדר אשתני אמר האי טמא הוא ומפכח הוא דקא מפכח ואזיל:

רש"י על הגמרא

אמש לא מספק טימא אלא שפיר חזייה ואחזיק בטומאה דאמרי לקמן רבי דקא לאור הנר: דאשתני – הלצין: דהדר – אישתני עוד יותר: מפכח – מראה אדמומיתו עוברת הילכך דר למילתיה קמייתא וטימא והא דאמרינן אין לו לדיין אלא מה שעניו רואות היכא דלא אחזיה כשהוא לח ולא אידמי ליה

ראה ביום – לאותו דם עצמו: חזר וטימא – קס"ד דלא חזר וראהו אלא מאליו חזר בו וטימא דסבר שמא אמש טמא הוה ועכשוו שיבש נשתנה ממראיתו ממה שהיה לו אמש ואילו הוה לח כמתחלתו הוה נראה טמא לפיכך חזר בו ממה שטיהר: שמא טעיתי – במה שחזרתי וטימאתי הואיל ומראיהו עכשוו טהור: מעיקרא אחזקיה בטומאה – כלומר

זוהר – תרומה דף קלח' ע"א

מזמור שיר ליום השבת (תהלים צב), תושבחתא דא, אדם הראשון קאמר לה, בשעתא דאתתתך מגנתא דעך, ואתא שבת ואגין עליה. ואוקמוה חב"י, תושבחתא דא, עלמא תתאה קא משבח לגבי עלמא עלאה, יומא (רכלא ביה) דאיהו בולו שבת, מלכא, דשלא דיליה. ודא איהו מזמור שיר, ולא פתיב

חק לישראל – פרשת בחוקתי יום ו'

מאן קאמר ליה, כַּמָּה דְּאוֹקִימְנָא. לְיוֹם הַשַּׁבָּת, יוֹמָא עֲלָאָה, שַׁבַּת עֲלָאָה. דָּא שַׁבַּת וְדָא שַׁבַּת, מַה בֵּין הָאֵי לְהָאֵי. אֲלָא, שַׁבַּת סְתָם, דָּא שַׁבַּת דְּמַעְלֵי שַׁבַּתָּא. יוֹם הַשַּׁבָּת, דָּא שַׁבַּת דְּלַעֲיָלָא. דָּא יוֹם, וְדָא לִילָה. (שמות לא) וְשִׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת, הָא לִילָא, רְזָא דְּנוֹקְבָא. (שמות כ) זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, הָא יוֹם, רְזָא דְּדְכוּרָא. וּבְגִין כּוּן מְזֻמּוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת:
וְאִי תִימָא, הָא גְּנָתָא דְּבִאָרְעָא, בְּיוֹמָא דְּשַׁבַּתָּא יִתְבָּא בְּרִיקְנֵיָא בְּלֹא נְשַׁמְתִּין דְּצַדִּיקָיָא. לָאוּ הֲכִי. אֲלָא נְשַׁמְתִּין אֲזֵלִין, וְנְשַׁמְתִּין אֲתֵיִן. נְשַׁמְתִּין סְלִיקוּ, וְנְשַׁמְתִּין נַחְתִּין. נְשַׁמְתִּין אֲזֵלִין מִגּוֹ גְּנָתָא, וְנְשַׁמְתִּין אֲתֵיִן לָגוֹ גְּנָתָא. כָּל אֲיִנוֹן נְשַׁמְתִּין דְּצַדִּיקָיָא, דְּמִתְלַבְּנִן בְּיוֹמֵי דְּחוֹל, וְעַד לֹא עָאֵלוּ לָגוֹ גְּנָתָא, בְּשַׁעְתָּא דְּאֵלִין נְפִיקוּ, אֵלִין עָאֵלִין וְגְּנָתָא לֹא אֲשַׁתְּאֵר בְּרִיקְנֵיָא. בְּרְזָא דְּלַחֲסִים הַפְּנִים בְּיוֹם הַלְקָחוֹ:

הלכה – הרמב"ם הלכות שבת פ"ח

(יג) והבורר פסולת מתוך האוכל אפילו בידו אחת חייב והבורר תורמוסין מתוך פסולת שלהן חייב מפני שהפסולת שלהן ממתקת אותן כשישלקו אותן עמהם ונמצא כבורר פסולת מתוך אוכל וחייב הבורר אוכל מתוך פסולת בידו להניחו אפילו לבו ביום נעשה כבורר לאוצר וחייב היו לפניו שני מיני אוכלין מעורבין בורר אחד מאחד ומניח לאכול מיד ואם בירר והניח לאחר זמן אפילו לבו ביום כגון שביירר בשחרית לאכול בין הערבים חייב:

(יד) המשמר יין או שמן או מים וכן שאר המשקין במשמרת שלהן חייב והוא שישמר כגרוגרת אבל מסננין יין שאין בו שמרים או מים צלולין בסודרין ובכפיפה מצרית כדי שיהא צלול ביותר ונותנין מים על גבי שמרים בשביל שיצלו ונותנין ביצה טרופה למסננת של חרדל כדי שיצלל חרדל שלשו מערב שבת למחר ממחו בין ביד בין בכלי וכן יין מגתו כל זמן שהוא תוסס טורף חבית בשמריה ונותן לתוך הסודרין שעדיין לא נפרשו השמרים מן היין יפה וכל היין כגוף אחד הוא וכן החרדל וכל כיוצא בו:

לע"נ

זאב וזיים בן שרה, משה דוד בן סולטנה סוזן מלכה, גר גבריאל בן סוזן, סולטנה סוזן מלכה
בת שמואלה, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.